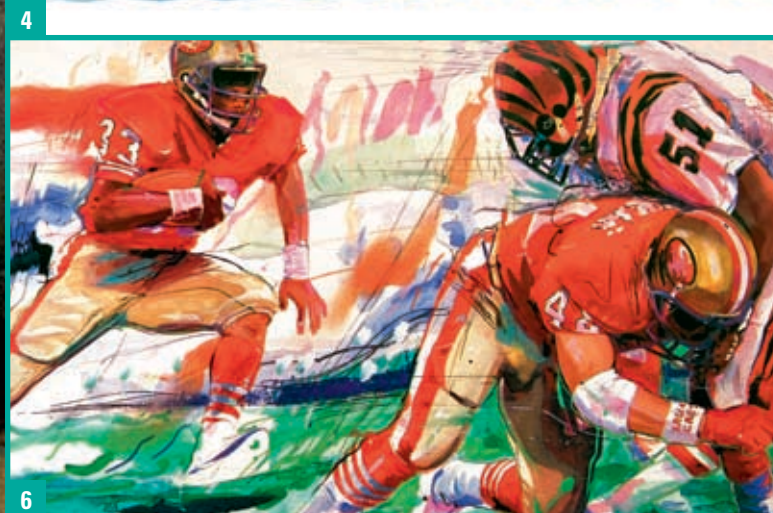

Compositie mensfiguur

Compositie 1: Actie!

Bij voetballen, volleyballen, basketballen, wielrennen enz. komt het op actie aan. Je moet snel en behendig zijn om te kunnen presteren. Dat blijkt duidelijk uit de flitsende sportscènes op deze bladzijde. De **actie** spat er in de meeste plaatjes van af!

De sporters zijn in verschillende houdingen afgebeeld. De één staat schuin, een ander loopt gebogen of zit juist rechtop. De manier waarop de figuren in het beeld geplaatst zijn, noem je **compositie**.

1. In welke afbeeldingen zit de meeste actie?

2. Hoe komt dat?

Uitgeteld! (afb. 7)

De man is helemaal uitgeteld.
3. Waaraan kun je dat zien?

Hij is **horizontaal** (liggend) in de tekening geplaatst. Met een moeilijk woord noem je dat een **horizontale compositie**. Een compositie is de manier waarop iets neergezet is. Een horizontale compositie maakt een **statische** (passieve) indruk. Kijk maar naar afbeelding 7. Daar spettert de actie bepaald niet van af.

Sta ik zo goed? (afb. 8 en 9)

Even poseren voor de tekenaar. Die wil een tekening met een **verticale compositie** van hen maken. De gitarist en Asterix staan er helemaal klaar voor, lijkt het wel.

4. Hoe komen ze over, vind je?

Gitarist: _____

Asterix: _____

5. Waar komt dat door? _____

6. Waardoor maken ze een actievere indruk dan de man hierboven? _____

Een flitsende afdaling (afb. 10)

Een heftige afdaling zo te zien! Een vreselijk steile helling op een gigantische hoogte boven het dal. Als dat maar goed gaat! Maar de skiër doet er alles aan om de zaak onder controle te houden. Hij is één en al **actie**.

7. Waar zie je dat aan? _____

De skiër gaat extreem schuin door de bocht. Dat roept spanning op: valt hij of blijft hij overeind? Zo'n **schuine compositie** maakt daarom een **dynamische** (actieve) indruk. Vergelijk de stand van de armen, benen en voeten met de ledematen van de figuren op afb. 8 en 9.

8. Welke verschillen zie je? _____

Afzien (afb. 11)

Het is echt wel even afzien voor deze fietser. Hij ligt bijna met zijn neus op het stuur! De **schuine compositie** van de romp en ledematen van de fietser zorgen voor actie in het schilderij.

9. Waaraan zie je dat de wielrenner echt vooruit komt? _____

10. Hoe laat de schilder zien dat de wielrenner de trappers ronddraait met zijn voet? _____

De stijl van dit schilderij is futuristisch (futura betekent toekomst). In de kunst van het **futurisme** (± 1910) speelt beweging een belangrijke rol.

11. Vul onder elke afbeelding op de vorige pagina de naam van de compositie in. Kies uit: **statische, dynamische, schuine, horizontale of verticale compositie.**

afb. 1: _____

afb. 2: _____

afb. 3: _____

afb. 4: _____

afb. 5: _____

afb. 6: _____

Opdracht 1: ‘niet te filmen’

Als je loopt, fietst of sport, beweeg je. Je kunt dat met je mobieltje filmen. Je mobieltje maakt dan heel snel achter elkaar een heleboel fotootjes. Wij gaan dat ook doen, maar dan met behulp van potlood en papier.

De bedoeling is dat je een soort tekenfilm maakt van iemand die loopt, fietst, paardrijdt, enz. De verschillende standen van de figuur in beweging moeten met elkaar een bepaalde **compositie** vormen.

Aan de slag

- Neem een velletje wit papier A5-formaat en teken daar een mensfiguur op. Of zoek een mooie actiefoto van een sporter op en trek die over. Zorg ervoor dat er van je tekenvel ongeveer 4 cm om de figuur heen vrij blijft.
- Knip of snijd de figuur uit. Zorg ervoor dat de uitgeknipte (positieve) vorm en de opening (negatieve vorm) die er overblijft, allebei heel blijven, zie afb. 12. De vormen die je nu geknipt hebt, noem je **sjablonen**.
- Kras de randen van de positieve of negatieve sjabloon met waskrijt in. Leg de ingekleurde sjabloon op een vel A4-papier en veeg met een propje papier de waskrijtlaag uit. Zorg voor een mooie strakke afdruk op je vel papier.
- Verschuif de sjabloon in een bepaalde richting en veeg of kras de vorm telkens weer in. Kleur de sjabloon in met een andere kleur waskrijt, leg hem op je vel papier en veeg de kleuren uit. Maak er maar een flitsende, **dynamische compositie** van. Laat duidelijk zien dat de figuur echt loopt, fietst of rijdt.

Extra: maak eerst een achtergrond en sjabloneer daar de figuren overheen. Verschillende houdingen: van zitten naar opstaan, enz. Of neem een vel gekleurd papier als ondergrond in plaats van wit papier.

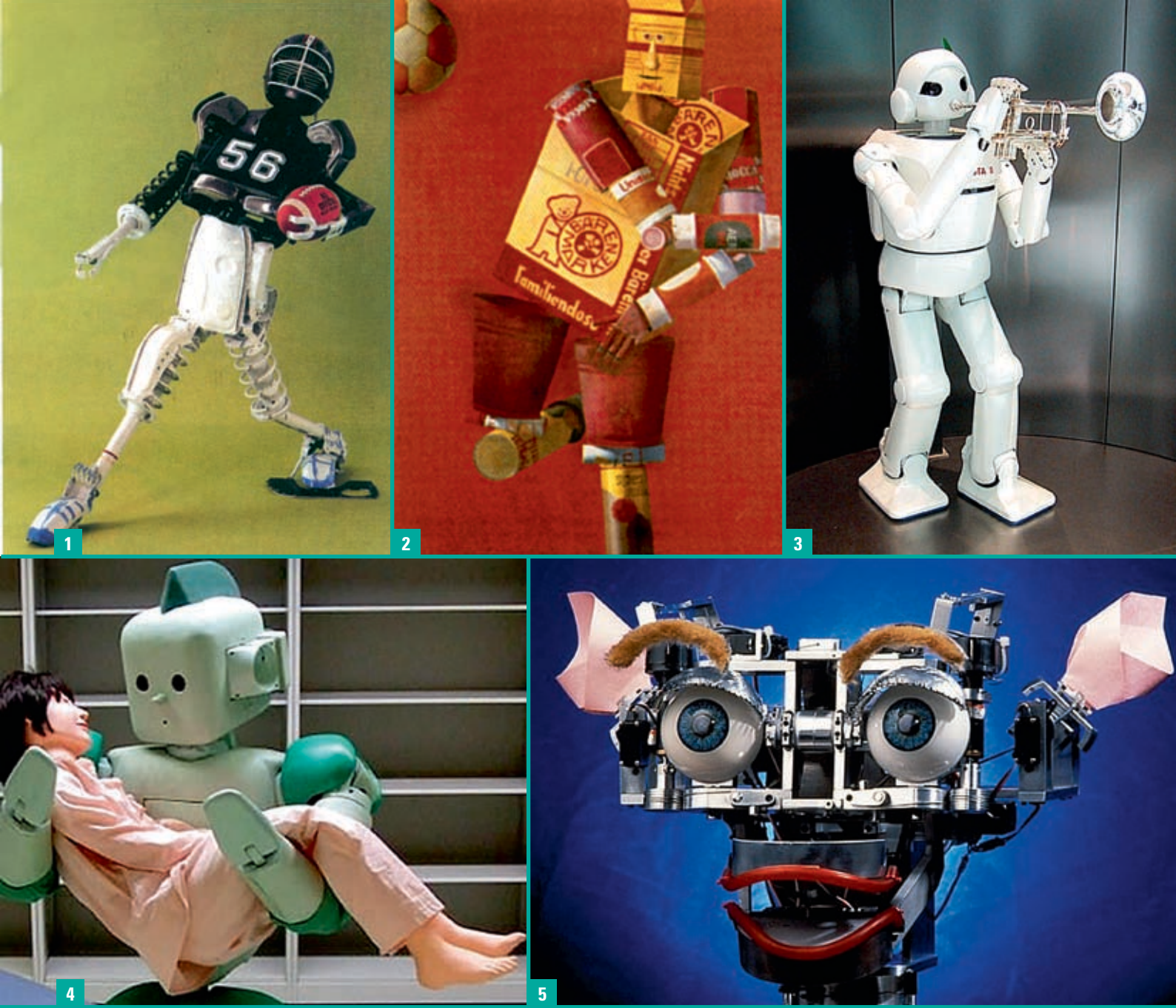
Vragen over de opdracht

1. Waaraan kun je zien dat de figuren echt lijken te bewegen?

2. Welke **compositie** vormen de figuren met elkaar?

3. Waarom vind je dat de sjablonen wel (of niet) netjes zijn uitgeveegd of uitgekrast?

4. Waarom vind je dat de tekening wel (of niet) goed gelukt is?

Compositie 2: Mijn privérobot

Moderne robots zijn net mensen. Ze kunnen lopen, sporten, muziekinstrumenten bespelen en van alles optillen. Zoals je hierboven ziet, hebben ze zelfs een eigen ‘gezicht’. Stel je voor dat je zo’n privérobot had, die altijd voor je klaarstond en alle vervelende klusjes voor je opknapte! Hij brengt je naar school, studeert je muzieklessen in of maakt je huiswerk en ruimt je kamer op. Zouden de robots hierboven je ergens mee kunnen helpen? Ze zien er allemaal anders uit en doen verschillende dingen. Sommige staan rechtop, andere juist helemaal schuin. De manier waarop de robots in het beeld geplaatst zijn, noem je **compositie**.

12. Schrijf bij de afbeeldingen wat de robots volgens jou allemaal kunnen.

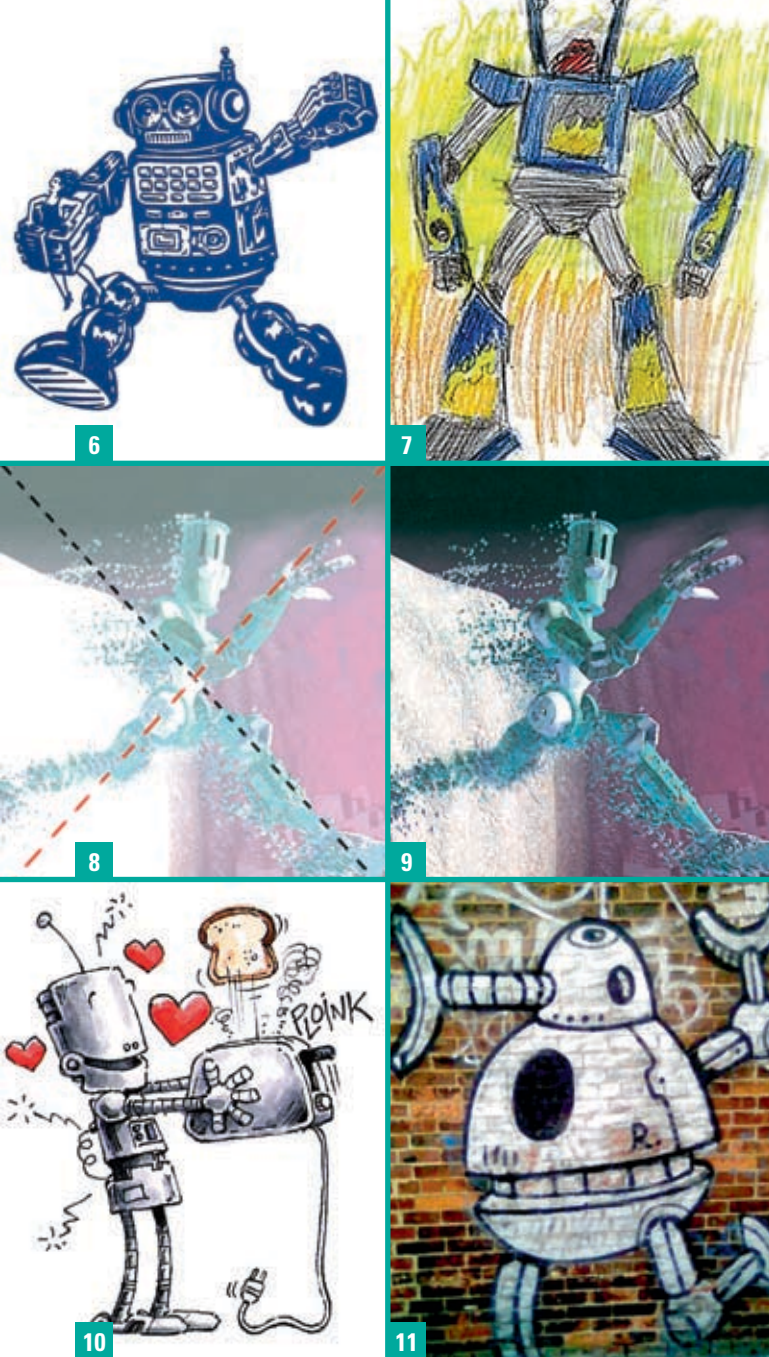
afb. 1: _____

afb. 2: _____

afb. 3: _____

afb. 4: _____

afb. 5: _____

Hollen of stilstaan? (afb. 6 en 7)

13. Welke robot lijkt het grootst? Hoe komt dat?

14. De ene robot is actief. Waar zie je dat aan?

15. De andere robot staat er heel stoer bij. Waardoor lijkt hij zo stoer?

De stoere robot is recht van voren getekend. Dit noem je een **vooraanzicht**. De linkerkant van de robot is precies hetzelfde als zijn rechterkant. Dit heet een **symmetrische compositie**.

16. Welke verschillen zie je tussen de linker- en rechterhelft van de robot op afb. 6?

Zo'n 'ongelijke' compositie noem je een **asymmetrische compositie**.

Krachtpatser (afb. 8 en 9)

De robot hiernaast is ook niet bang, zeg! Dat moet je toch maar durven, door zo'n waterval heenlopen. Deze krachtpatser heeft haast.

17. Waar zie je dat aan?

De robot is op een speciale manier in het beeld geplaatst.

18. Hoe noem je de **compositielijnen** die hiernaast door zijn arm en benen zijn getrokken?

Dit heet daarom een **diagonale compositie**.

19. In welke afbeelding op de vorige pagina is ook een diagonale compositie toegepast?

Ploink !!! (afb. 10 en 11)

Hmm! Lekker zo'n geroosterde boterham. Je ziet het de robot hiernaast denken. Hij staat er relaxed bij. Zo'n houding in rust-stand noem je een statische compositie. Toch zit er nog wel wat **dynamiek** (beweging) in deze striptekening. Noem een paar voorbeelden.

De robot ernaast is op een muur gespoten: een graffiti.

20. Vind je dat kunst of vandalisme?

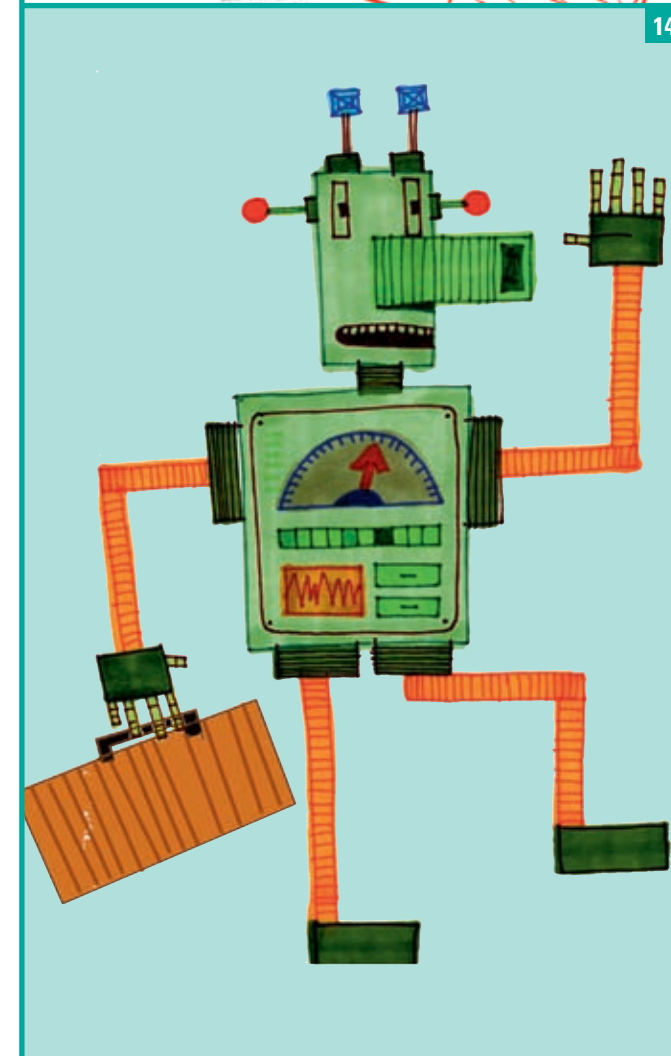
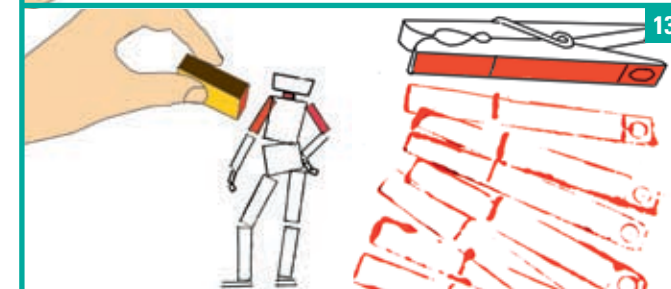
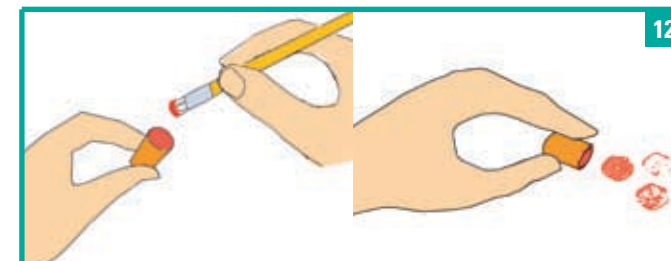
21. Is de compositie van deze robot **statisch** of **dynamisch**?
Waarom?

22. Welke overeenkomsten zie je tussen de twee robots?

Opdracht 1: 'mijn privérobot'

Stel je voor dat je een robot als hulpje aangeboden kreeg. Wat zou die dan moeten doen voor je? De afwas doen of je huiswerk maken? Stempel een vernuftige privérobot op papier en laat zien waar hij goed in is.

Oefening: Verzamel allerlei kleine voorwerpen, die je kunt gebruiken om mee te stempelen. Denk aan: schroeven, bouten, moeren, spijkers, knippers, doppen, enz. Neem een ruwharig penseel en smeer de mooiste kant van de spulletjes in met verf (afb. 12). Druk ze af op A4-schetspapier.

Aan de slag

- Maak een paar schetsen van jouw ideale privérobot.
- Leg een A4-tekenvel (minstens 200 grs.), palet, plakkaatverf (minstens drie verschillende kleuren), stempelvormen en een penseel op een onderlegger of een groot kladvel.

- Kies de mooiste schets uit en zoek geschikte voorwerpen uit om je robot te stempelen.

- Neem een ruwharig penseel en meng een mooie kleur op je palet. Schilder het gedeelte waar je mee wilt stempelen in met verf (zie hiernaast).

- Neem verschillende stempelvormen, beschilder ze met mooie kleuren en stempel een intelligente privérobot. Stempel je robot in een actieve houding. Maak er maar een dynamische compositie van. Stempel eerst zijn romp, hoofd en ledematen (afb. 12).

- Stempel ook de dingen waar hij mee bezig is: een muziekinstrument, een tas, een fiets, enz.

- Stempel nu de details: ogen, handen, voeten, mond, enz.

- Eventueel kun je met een klein penseeltje en plakkaatverf of ecoline (eventueel viltstift) de robot en waar hij mee bezig is verder uitwerken en versieren.

Extra: Stempel ook de omgeving van de robot erbij. Sta je er zelf bij? Loopt hij op straat of zit hij te studeren in je kamer?

Vragen over de opdracht

1. Waaraan kun je zien dat je een echte robot gestempeld hebt?

2. Waaraan zie je in je werkstuk wat je robot voor je doet?

3. Welke **compositie** heb je voor je robot toegepast?

4. Vind je je werkstuk geslaagd? Waarom wel/niet?

1
2

3

4

Compositie 3: Mijn profiel

Aan je profiel kun je zien wie je bent, van welke muziek je houdt en wat voor smaak je hebt. Je profiel: dat ben jij zelf! Dat is jouw visitekaartje. Daarin presenteert je jezelf, je hobby's, je vrienden en vriendinnen. Een profiel (op hyves bijvoorbeeld) met alleen maar een verhaal zegt niet zoveel en komt saai over. Je profiel is pas af als er plaatjes op staan: van jezelf, je vrienden, je vakantie, enz. Beelden zeggen vaak meer dan woorden. Kijk maar naar de 'profielen' hiernaast.

23. Schrijf onder elk plaatje welk profiel bij de afgebeelde persoon past.

afb. 1: _____

afb. 2: _____

Smoorverliefd

Het profiel van deze jongelui ziet er wel heel erg romantisch uit.

24. Welke vormen en kleuren verwijzen naar de romantische liefde van dit stel?

Het vrijende paartje is niet in het midden van de afbeelding getekend. Je noemt dit daarom een **asymmetrische compositie**. De jongen is van opzij getekend. Zo'n zijaanzicht heet met een Frans woord 'en profil'.

Van het meisje zie je driekwart van haar gezicht. Je ziet haar gezicht net niet van opzij, maar ook niet helemaal van voren. 'A trois quart' (spreek uit: a trwà kaar) heet deze stand van het gezicht daarom officieel.

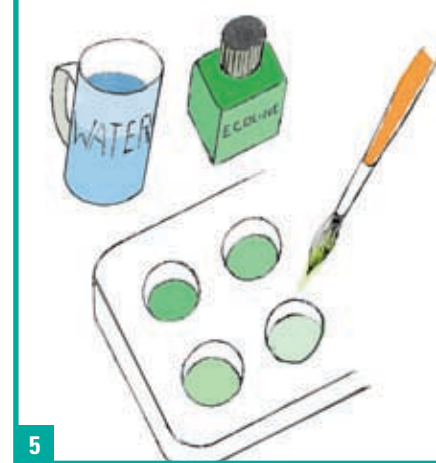
In het middelpunt

Het portret van het meisje op afb. 4 valt meteen op. Net alsof ze zegt: "Hallo, dit ben ik!" Ze kijkt je recht in je gezicht. Dat is best wel confronterend: je kunt er niet omheen. 'En face' (Frans woord voor 'in het gezicht') noem je dat, als een portret je frontaal aankijkt.

25. Waardoor trekt zij nog meer de aandacht?

26. Vergelijk de linkerkant met de rechterkant van afbeelding 4. Wat valt je dan op?

Daarom noem je dit een **symmetrische compositie**.

5

6

7

Opdracht 3: 'pimp je profiel'

Je profiel is niet af als jouw portret ontbreekt. Je zorgt er natuurlijk voor dat je er leuk op komt te staan. Maar echt leuk wordt het pas, als je ook laat zien waar je allemaal van houdt, wat je favoriete merken zijn, enz. Met andere woorden: pimp je profiel!

Aan de slag

- Zoek een paar leuke foto's op van jezelf. Kies de mooiste uit.
- Teken je portret heel licht na of druk het door met een HB potlood op een stevig vel A4-papier (minstens 160 grs.). Denk na over de **compositie**: wil je jezelf in het midden neerzetten of juist uit het midden. Je kunt ook je portret heel licht uitprinten op gewoon papier, uitknippen en opplakken op je tekenvel. Of pimp je portret met behulp van fotobewerkingsprogramma's op de computer met jouw 'dingen'.
- Teken (of druk door) je favoriete merken, hobby, huisdier, enz. heel licht om je portret heen. Zorg voor een mooie, gevulde **compositie**.
- Schilder je tekening in met aquarelverf, verdunde ecoline of plakkaatverf. Maak de verf of de ecoline transparant (doorzichtig) door deze met veel water te verdunnen. Lichte kleuren maak je door veel water te gebruiken (zie afb. 5). Géén wit door de verf heen doen! Donkere kleuren krijg je door de verf of ecoline niet met water te verdunnen.

Extra: Kijk of je de kleuren heel mooi in elkaar kunt laten overlappen. Dat lukt het beste als de kleuren nog nat zijn. Schilder met een nat penseel (met alleen maar water of een andere kleur) tegen de vochtige vormen op je tekenvel aan. De kleuren lopen dan prachtig in elkaar over. Zie afbeelding 6.

Vragen over de opdracht

1. Welke compositie heb je toegepast: een **symmetrische** of een **asymmetrische** compositie?

2. Is de **compositie** overal interessant of zitten er nog saaie, lege plekken in?

3. Wat is de stand van je profielportret: **en profil**, **en face** of **à trois quart**?

4. Hoe kun je aan je gepimpte profiel zien waar je allemaal van houdt?

5. Ben je tevreden over je 'profiel in beeld'? Waarom wel/niet?
